

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 73

Maribor, ponedeljek 31. marca 1930

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Dr. Brüningove grožnje

PRED RAZPUSTOM NEMŠKEGA PARLAMENTA IN RAZPISOM NOVIH VOLITEV. — SOCIJALNI DEMOKRATI V OSTRI OPOZICIJI.

BERLIN, 31. marca. Novi nemški Brüning odločen, da razpusti državni kabinet z dr. Brüningom kot državnim zbor tudi v tem primeru, ako ne bi kancelarjem je prevzel danes vladnemogel dobiti zanesljive večine, ki bi po sebi. Nova vlada namerava sicer de-omogočala stabilno in delazmožno lati s parlamentom, ako pa bi ji po vlado. Kljub vsemu temu pa je sedalanci odrekli zaupnico, potem bo dr. nja vlada pripravljena vladati popol-Brüning takoj razpustil državni zbor noma parlamentarno. Položaj je pač in razpisal nove volitve, za kar ima popolnoma odvisen od tega, kakšno že pooblastilo od državnega predsed-stališče bodo napram dr. Brüningove-nika Hindenburga. V tem slučaju bimu kabinetu zavzeli nemški nacional-bili seveda gotovi vladni predlogi vci, kajti socijalni demokrati so se že smislu ustave oktroirani. Kakor se odločili za najostrejšo opozicijo. zadržuje v političnih krogih, pa je dr.

Zastoj v naši mlinski industriji

Zadnja leta neprestano čujemo pritožbe o krizi v naši mlinski industriji in ždi se, da se splošno po celi državi, zlasti pa pri nas v Sloveniji, vrši znatna preorientacija iz mlinske v druge industrijske in obrtne panoge. Pa ne sa mo v naši državi je viden ta pojav, najdemo ga splošno tudi v drugih državah, in še nedavno je strokovni časopis »Die Mühle« v Leipzigu predlagal, naj bi tudi Nemčija po vzorcu Španske zakonito zabranila gradbo novih ter povečevanje starih mlinov.

Pred vojno je bilo na ozemlju naše kraljevine Jugoslavije nad 1000 mlinov. Med vojno in za časa inflacije se je to število dvignilo celo na kakih 1400, tekem zadnjih pet šest let pa se je znižalo zopet na kakih 1100, drugi mlini so pa po večini ali zgoreli, ali ustavili obrat ali pa se je izvršila »pregrupacija« v industrijo. Od skupnega števila mlinov jih ima krog 450 kapaciteto nad pol vagona dnevno, ostalo so vodni in veterini mlini ter mali mlini na male motorje, ki delajo večinoma na procent od količine izročenega zrnja. Velikih mlinov je največ v Vojvodini (274 z 21.327 HP), kar je naravno, saj je tam naša žitna zkladnica.

Vsi mlini v državi po svoji kapaciteti znatno prekašajo našo srednjo letno žetev. Vendar naša mlinska industrija danes težko živetari: mali vodni in veterini mlini delajo samo po par ur na teden, in še to samo 2 do 3 mesece po žetvi, srednji mlini delajo do 10, veliki pa po 10 do 16 ur dnevno. Kje so vzroki zastoj? Predvsem pomislimo, da so vojvodinski mlini do prevrata zmleli ves žitni pridelek in da so mogli vse mlevske izdelke plasirati v bivši monarhiji, prebitek pa izvoziti. Med vojno pa so Nemčija in druge vojskujoče se države, pa tudi nevtralne (Španka in Švica) bile prisiljene, da so pospeševale gradnjo in instalacijo novih mlinov. Ker še tudi danes vse države ščitijo svoje mline, otežkočujejo naravno izvoz mlinskih produktov. Na drugi strani pa sta splošna gospodarska kriza in brezposelnost nešteti najboljše konsumentov kruha povzročila zmanjšanje konsuma baš onih mlevskih izdelkov, ki se sploh ne izvažajo. Povrh so še velike množine cenene koruze v takozvanih pasivnih krajih tekem zadnjega časa konzum pšenične moke popolnoma ob steno potisnile. Izvoz belih vrst je omejen samo na Avstrijo in Češkoslovaško, na ostalih evropskih trgih pa ne moremo konkurirati Madžarom in Amerikancem. Prvi dobivajo od svoje države izvozne premije za izvožene bele vrste, Amerikanci pa silno poceni producirajo.

Naša mlinska industrija mora torej vzdržati težko borbo na več frontah: tudi če bi mogli za naše prvorazredne bele vrste moke dobiti večje možnosti za izvoz, mlini v kljub temu ne bi mogli izvrševati kvantitete v mlinski

Roparski umor pri Obrežu

MORILEC IVAN KOLAR OBSOJEN NA 20 LET ROBIJE.

Maribor, 31. marca. Danes dopoldne se je vršila pred senatom tukajšnjega okrožnega sodišča razprava proti 7. aprila 1904. v Trstu rojenemu in v Središče ob Dravi pristojnemu mlinarskemu vajencu Ivanu Kolarju, katerega je v imenu drž. pravdnštva tožil g. dr. Sever, zagovarjal pa g. dr. Vekoslav Kukovec. Kolar je bil obtožen, da je v noči od 18. na 19. decembra l. 1928. na Dravinem otoku Sekelju pri Obrežu večkrat s sekuro umoril svojega spečega gospodarja in mojstra, mlinarja Jožefa Jeremica in truplo potem zakopal v zmrlji pesek med vrbljem.

O tem zločinu je svoječasno poročalo vse naše časopise, tudi »Večernik«, ker je zbudil veliko senzacijo v vsem ormoškem okraju. O njem je razpravljala lansk leto v aprilu tudi že porota, razprava pa je bila takrat preložena, in sicer zaradi tega, da so se zaslišale še nove priče in da se je preiskalo duševno stanje obtoženega Ivana Kolarja, ki je kazal vse znake obolenja na zaporni psihozi. Bil je zaradi tega oddan v umobolnico na Studencu pri Ljubljani in ponovno preiskani. Ker se mu je med tem stanje zboljšalo in se je najnovejšo izvedeniško mnenje glasilo, da je sicer duševno zaostal, da pa v glavnem obolenje na zaporni psihozi le simulira, je danes prišel definitivno na zatožno klop pred veliki senat. Trdovratno pa je tudi sedaj vztrajal pri svojem zadržanju in ni na stavljeni vprašanja dajal nobenih odgovorov.

Sodišče se je moralo nasloniti tedaj le na izvid uradnih komisij, na poročila orožništva, izpoved prič in na obtoženčevo svoječasno odkrito priznanje zločina. Vendar pa tudi to priznanje ni vedno soglašalo. Enkrat je trdil, da je svojega mojstra Jožefa Jeremica umoril s kolom, in sicer v sanjah in brez namena, drugič pa, da ga je s sekuro in zavedajoč se svojega početja. Razsojanje je bilo zaradi tega otežkočeno, vendar pa je bilo mogoče na podlagi teh izpovedi, navedbe prič in izvedeniških mnenj ustva-

produkciji. Zakaj ne? Zato, ker so cene belim mlevskim izdelkom odvisne od svetovnega trga, in ker bi na drugi strani preostajalo mnogo preveč neprodane krušne moke. Res pa je, da bi bilo mogoče konzum krušne moke dvigniti z znižanjem cen. To pa danes ni mogoče iz razloga, ker nihče ne kupi moke za krmljenje in otrobov. Danes je položaj pač tak, da sicer — z ozirom na restringirano kapaciteto naših mlinov — nimamo nadprodukcije moke, pač pa imamo še vedno preveč

riti si jasno sodbo in pregled dogodka. Na to se je opiral tudi predlog državnega tožitelja za obsobo, dočim je branitelj g. dr. Kukovec zasnoval svoj zagovor pred vsem na Kolarjevi duševni zaostalosti in manjvrednosti ter na njegovi skrajno pomanjkljivi in slabi vzgoji, saj je bil nezakonski sin služkinje, postal zgodaj sirota in se je moral preživljati skoraj vse življenje pri tujih ljudeh.

Senat je vse te okolnosti deloma upošteval, prišel pa vendar do prepričanja, da je Ivan Kolar obtoženega zločina zavratnega roparskega umora kriv in ga je zaradi tega obsodil na 20 let težke ječe in trajno izgubo častnih državljskih pravic. V zaporno kazen mu je pa vstrel preiskovalni zapor od 16. 1. 1929. do 31. III. 1930. Težka obsodba je na Kolarja napravila silno globok utis. Nehal je simulirati duševno apatičnost in odsotnost in pričel ihteti, tako, da na vprašanje, če kazen sprejme ali se pritoži, sploh ni mogel odgovoriti.

Nova poljska vlada

VARŠAVA, 31. marca. Predsednik republike je podpisal ukaz o imenovanju nove poljske vlade, ki je sestavljena sledeče: ministrski predsednik Slawek, notranji minister Jozzewski, zunanji minister Zaleski, vojni maršal Pilsudski, justični Car, prosvetni Czerwinski, poljedelski Tapolzinski, trgovinski Kwiatkowski, finančni Matuszewski, prometni Kühn, gradbeni Matakiewicz, minister dela Prystro, poštni minister Berner, minister agrarne reforme Staniewicz. Izpremembra je torej izvršena samo v predsedniku ministrskega sveta in ministru pravosodstva.

Angleži proti vojaškim obveznostim

LONDON, 31. marca. Današnja konferenca voditeljev delegacij razorožitvene konference se pričakuje z

največjim zanimanjem. Po včerajšnji seji angleške delegacije je bil namreč objavljen komunike, ki ugotavlja, da Anglija ne more privoliti v nobene mednarodne vojaške obveznosti, ki bi mogle imeti za posledico vojaške operacije. V francoskih krogih se pojavlja radi tega zopet pesimizem.

Ogromne poneverbe bančnega ravnatelja

NEWYORK, 31. marca. Neki bančni ravnatelj, ki je skoro vsak večer za zabavo nastopal tudi kot dirigent jazz-kapele po plesnih lokalih, je bil obtožen, da je poneveril 285.000 dolarjev. Banko so morali zapreti, ker ni mogla izpolniti svojih obveznosti. Pri reviziji blagajne se je dognal primanjkljaj v znesku 300.000 dolarjev.

16 rudarjev zasutih

NEWYORK, 31. marca. V rudniku Ketloisland je bilo 16 rudarjev zasutih. Vsled velike globočine rova se dosedaj še ni posrečilo prodreti do ponesrečencev. Tudi je zelo malo upanja, da bi jih bilo mogoče rešiti, ker ni z njimi nobene zveze.

Zadnji pregled motornih vozil v Mariboru

bo 2. aprila ob 3. pop. pred poslopjem policijskega predstojništva. Straža je dobila strog nalog, da mora vsakogar, ki od 1. apr. naprej ne bo imel pregledanega motornega vozila, ustavi in predvede na policijo. Vsi ti bodo morali plačati posebno komisijo, ki bo vozilo pregledala, in tudi se bo postopalo proti njim po kazenskih predpisih.

2. IV. - SOČI - STABAT MATER - 2. IV.

Mariborske občinske davščine za l. 1930.

Ker je proračun mariborske mestne občine za l. 1930 potrjen, se bodo v kritje proračunskega primanjkljaja pobirale l. 1930 naslednje pristojbine, doklade, naklade in samostojne davščine: občinske takse, sejniščna pristojbina, tržnina, plovina, tehtarina, pristojbina za opomin in rubež, 50% doklade na zemljarijo, zgradarino, pridobnine, rentnino in družbeni davek, 1% občinske davščine od kupno-prodajne cene od pogodb o prenosu nepremičnin, davščina na vino in vinski mošt po 100 Din na hl, davščina na sadjevec 5 Din na hl, na pivo 60 Din hl, na navadno žganje, poslajeno žganje in likerje 10 Din od hektoliterske stopnje alkohola, na šampanjec 25 Din od steklenice, 13% gosaščine in 6% kanalščina od kosmatega najeminskega donosa hiš, davščina na prirastek vrednosti nepremičnin, veselčni davek, 30% davščina na prenočišča, pasji davek, 4% vodovodna pristojbina od kosmatega najeminskega donosa hiš, davščina na to-vornino, na nezazidane parcele in na vozila.

mlinov. Dejstvo je, da je naša mlinska industrija na razpotju. Mnogo velikih mlinov zlasti v Vojvodini — pa tudi pri nas: Majdič, Celje itd. — je to pravočasno spoznalo in uvidelo, da je bolje pravočasno se »pregrupirati«, nego pa prisiljeno likvidirati. Tako se je delno pregrupiral tudi že pred leti Franzov mlin in govori se tudi o pregrupaciji pri Scherbaumu. Aplikacija na nove prilike vsled sprememb v državnih oblikah pač vedno izzivajo v gospodarskem življenju motenja, konflikte

krize, preorientacije, večkrat obleže na lojnem polju tudi mrlič. Nekaj jih je bilo tudi v naši državi, drugi so se pravočasno preorientirali in tako izbegnili katastrofi. Mlinska industrija v Sloveniji je tem težje prizadeta, ker vsled visokih prevoznih stroškov žita iz Banata mora producirati z višjimi stroški in zato težko vzdrži konkurenco z vojvodinskimi mlini. Odtod tudi že gori omenjene opustitve in pregrupacije

Proslava 20-letnice Ribarskega društva v Mariboru

Ko je v letu 1907. vedno naraščajoča industrija in ko so tudi druge okolnosti začele ogrožati obstoj ribjih zakladov v naših alpskih vodah, se je v Gradcu ustanovilo društvo Sportangelverein za celo bivše Štajersko. A že kmalu se je čutila potreba po novih odsekih društva in se je ustanovilo sedem okrajnih ribarskih društev, med njimi l. 1910. tudi v Mariboru za Dravsko dolino, eno pa v Celju. Dočim pa so druga okrajna društva le bolj živetarila, se je naše mariborsko krepko razvijalo. Duša vsega dela v društvu je bil od prvega početka njegov današnji častni predsednik g. dr. Herman Kr a u s s, poleg njega pa zlasti še tudi soustanovitelj g. G r e i n e r, trgovec v Mariboru, ki je bil ves čas neumoren društveni blagajnik in ki je dvignil društveno premoženje na 75.000 Din gotovine, poleg raznega drugega imetja društva (vališče, inventar itd.). G. dr. Krauss je bil za svoje zasluge že leta 1921. izvoljen častnim predsednikom, včeraj pa mu je društveni odbor na občnem zboru poklonil častno darilo. G. Greiner pa je bil včeraj izvoljen društvenim častnim članom. Prvo, na kar je društvo ob ustanovitvi mislilo, je bilo vališče, iz katerega bi se naj mno žila bogastva Drave in pritokov na plemenitih ribah. Že tekom prvih sedem mesecev obstoja si je društvo vališče res tudi zgradilo ob Dravi v Studencih. Nato je pa trebalo skrbeti za potoke. Že leta 1911. je imelo društvo večje število potokov in del Drave v najemu. Danes ima sedem potokov in 28 kilometrov Drave. Ko se je istega leta zgradila falska elektrarna, ki je otežkočala potovanje rib po Dravi, je društvo zgradilo ob falskem jezu ribjo stezo, skozi katero potujejo na leto milijoni ribjega rodu. Društvo je svoje delovanje postavilo na načelo, da je ribogojstvo predpogoj ribolovstva, ki naj bo na eni strani prijeten sport, na drugi strani pa odličan vir dohodkov v narodnem gospodarstvu. Zato je polagalo vedno posebno važnost na dobre ribarske zakone in sodeluje tudi še danes z verno na novem ribarskem zakonu s predlogi in nasveti. Da izpopolni članstvo strokovno, pošilja posamezne člane v ribarske tečaje, prireja strokovna predavanja, ustanavlja pododseke (l. 1922. v Retju) itd. Nedvomno je, da je mariborsko Ribarsko društvo tekom 20 let svojega obstoja neizmerno mnogo storilo za razvoj ribogojstva v naših vodah, za pravo razumevanje ribolovstva in ribarskega sporta in da nam je ohranilo s svojim smotrenim delom milijone in milijone ribjega zaroda pred poginom. Tudi je razveseljivo, da v društvu danes v popolni solidarnosti delajo ribiči obeh narodnosti pod predstvom našega vrlega sportnika v ribištvu in lovstvu g. prof. Cotiča.

Včeraj je društvo slovesno obhajalo svojo 20letnico, dopoldne na izredno lepo obiskanem občnem zboru v polni lovski dvorani hotela Orel, popoldne s poučnim izletom in ogledom ribje steze pri Fali, zvečer pa s slavnostnim banketom pri Orlu.

Dopoldanskega občnega zbora so se udeležili poleg članstva tudi okrožni inšpektor g. dr. Schaubach, mestni podžupan in predsednik Olepševalnega društva g. dr. Lipold, zastopnik sreskega načelstva g. Levičnik, predsednik graškega Sportangelvereina g. dr. Meier in njegov tajnik, dalje za stopniki raznih planinskih, lovskih in sportnih organizacij itd.

Na predlog predsednika gosp. Cotiča je bila poslana udanostna brzojavka najvišjemu sportniku Nj. Vel. kralju Aleksandru, pozdravne brzojavke pa ministru poljedelstva g. dr. Frangešu in banu g. inž. Sernecu.

Prečitani so bili brzojavni in pismeni pozdravi in čestitke gg. insp. Zidanška, min. dr. Korošca, referenta banske uprave Plemlja, Osješkega in Karlovačkega Ribarskega društva, avstrijskega Fischereibunda ter raznih drugih oseb in društev iz naše države, Avstrije in Nemčije.

V toplih besedah se je predsednik spomnil lani preminulih članov gg. Fried. Kiefferja, Vesnaverja, Krauta in Rakovca. Zborovalci so v znak pijetete vstali in zaklicali slavo umrlim.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega občnega zbora, ki je bil odobren, je tajnik g. K o p i č podal poročilo o poslovanju v lanskem letu. Bilo je 230 rednih, 130 podpornih članov, 2 častna (dr. Aigner in dr. Krauss) in 4 dopisujoči. Potom dražbe je društvo lani na novo dobilo limbuški potok.

Blagajnik g. G r e i n e r je poročal, da je imelo društvo lani 114.619,80 Din dohodkov in 39.433,95 Din izdatkov ter da ima 75.185,85 Din čiste gotovine. Na predlog rač. preglednika g. Lavrenčiča je občni zbor dal blagajniku in odboru absolutorij.

Poročala sta še arhivar g. prof. dr. F l u d e r n i k o stanju knjižnice (179 zvezkov v 81 številkah) ter gospodar vališča g. prof. R o j š e k. Lani je društvo nanovo naročilo 100.000 postavnih iker. Ima sedaj 16 valilnikov, ki pa še ne zadostujejo. Treba bo tudi dobiti prostor za gojenje mladice-enoletnic. Vališče je lani obiskalo več šol (20 razredov z 700 učenci).

Pristopnina in članarina se je došlo v lanski višini.

V odbor so bili izvoljeni soglasno: za predsednika na predlog g. dr. Kraussa g. prof. Cotič, za odbornike gg. inž. Celestina, prim. dr. Drnovšek, Fr. Drozg, Herbert Felber, prof. dr. Fludernik, Ferd. Greiner, rav. Krenner, R. Kopic, Aleks. Linniger, dr. Rapotec, prof. Rojšek, rav. Storch, za preglednika gg. Lavrenčič in Košan.

Sledilo je zanimivo predavanje g. dr. K r a u s s a o pomenu ribarstva v narodnem gospodarstvu. Na podlagi statistike je pokazal, kako visoko razvito ribarstvo v Nemčiji iz ribjega love na 1485 km morske obali da letno 277 milijonov kg ribjega mesa v vrednosti 6 milijard Din, dočim naše pomorsko ribarstvo na 1450 km jadranske obali da komaj krog 8 mil. kg letno, v vrednosti 72 milijonov Din. Dokaz, kako se s smotrenim pospeševanjem in moderniziranjem da pri nas še dvigniti gospodarski donos ribarstva ne le na morju, ampak tudi v naših jezerih in sladkih vodah.

G. preds. C o t i č je še poročal o korakih, ki jih je in ki jih bo še storilo društvo v zadevi novega ribarskega zakona, zlasti glede delitve revirjev, g. prof. dr. F l u d e r n i k pa glede nameravane uvedbe ribarskih knjižic za ceno, ki ni v nobenem skladu s cenami lovskih kart. G. G a j š e k je še opozoril na uničevanje rib v Dravi vsled strupenih odtokov iz plinarne in nekaterih tovarn. Društvo bo storilo potrebne korake.

Popoldne se je vršil ogled ribje steze v Fali, kjer je prof. dr. Fludernik imel o stvari strokovno predavanje.

Zvečer se je pri Orlu vršil animiran slavnostni banket, na katerem so društvu čestitali in napili gg. okr. inšpektor dr. Schaubach, podžupan dr. Lipold, predsednik graškega ribarskega društva dr. Meier, častni predsednik dr. Krauss, zastopnik lovškega društva prim. dr. Černič, predsednik podr. SPD dr. Senjor, predsednik SSK Maribora dr. Stamol in šum. nads. inž. Ružič.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Ponedeljek, 31. marca. Zaprto.
Torek, 1. aprila ob 20. uri »Rigoletto« ab. B.
Sreda, 2. aprila. Zaprto.
Četrtek, 3. aprila ob 20. uri »Takrat v starih časih« ab. C. Kuponi. Gostovanje gđ. Marice Lubejeve. Zadnjikrat.
Petek, 4. aprila. Zaprto.
Sobota, 5. aprila ob 20. uri »Koncert Brandl-tria«. Ab. A.

Ljudska univerza v Mariboru.

Danes, v ponedeljek, ni predavanja. — V petek, 4. aprila bo predaval g. prof. Baš o severni slovenski kmetski hiši. — Projekcijske slike. —

Mariborski in dnevi drobiž

Občni zbor Gremija trgovcev v Mariboru

V soboto zvečer se je v Gambrinovi dvorani vršil ob lepi udeležbi letošnji občni zbor tukajšnjega Trgovskega gremija.

Predsednik g. W e i x l je uvodoma pozdravil zastopnika obrtne oblasti g. Založnika, tajnika Zveze gremijev g. Kaiserja ter delegate pomočniškega odbora. Povdaril je, da je bilo tudi lansko leto leto trdih bojev v davčnih zadevah, v zadevah umazane konkurence, krošnjarstva, šušmarstva, tujih agentov, telefonskih nedostatkov, nedostatkov v poštno-paketnem prometu itd.

Tajniško poročilo o poslovanju gremija v minolem letu je podal obširno gosp. Zidanšek. Članov in pripadnikov je bilo lani 1564, trgovskih obratov se je izvrševalo 705. Veliko dela so dale davčne zadeve, ker je bil mariborski okoliš lani eden izmed najhuje obdavčenih. Gremij je tudi uvedel akcijo za novo pošto v poslopiju bivše velike županije. Nadaljevala se je akcija za decentralizacijo županije. Nadaljevala se je akcija za decentralizacijo bolniškega zavarovanja nameščencev. Akcija za avtomatsko telefonsko centralo je končala z uspehom, centrala je otvorena, pokazal se je takoj uspeh, kakaj število telefonskih govorov je od 100.000 v l. 1928 naraslo na 170.000 l. 1929. Nezadostna pa je telefonska zveza z Zagrebom, nujno potrebna je direktna proga. Žal je tudi primanjkovalo kreditov za nove telefonske naprave. Uredilo se je vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin ob praznikih.

Blagajniški zaključek za l. 1929, ki je bil vsem članom tiskan predložen, je bil odobren. Na predlog preglednikov je bil dan blagajniku in odboru absolutorij. — Sprejet je bil tudi proračun za l. 1930, ki izkazuje 90.000 dohodkov in istotoliko izdatkov. Doklade ostanejo iste ko lani.

Sprejeti so bili predlogi:

a) da se obnovi akcija za odpravo davka na poslovni promet;

b) da se store potrebni koraki za hitrejšo odpremo poštnih paketov zlasti na progi Maribor-Rakek, kjer rabijo danes po 3 dni,

c) da se oživi akcija za direktno telefonsko progo Maribor-Zagreb,

d) da se uvede obligatornost članstva vseh članov gremija pri bolniški blagajni samostojnih trgovcev.

Glede predloga, da naj Gremij podpiše deleže pri zadruzi Pohorska vpenjača v iznosu 50—60 tisoč Din, se je razvila dolga debata. Ker članstvo ni moglo o stvarih dobiti jasne slike, je bil predlog odstavljen z dnevnega reda.

Tajnik Zveze gremijev g. Kaiser iz Ljubljane je podal zanimivo poročilo o položaju naše zunanje in notranje trgovine. Zlasti zanimivi pa so bili njegovi podatki o obdačitvi po prejšnjem in novem davčnem zakonu. Tako je n. pr. Maribor plačal l. 1928 dohodnine na podlagi starega zakona 3 mil. Din, lani pa pridobnil na podlagi novega zakona skoro 5 mil. Din; okraj Ptuj 280.000 Din v l. 1928 napram 500.000 Din v l. 1929, okraj Dol. Lendava 282.000 Din napram 673.000 Din itd. Zveza gremijev bo na podlagi vseh teh konkretnih podatkov predlagala revizijo davčnega zakona.

Pri slučajnostih se je še razvila debata o nelegalni konkurenci in umazanih kupčijah gotovih članov gremija, o šušmarstvu, tujih potnikih itd. Sklenjeno je bilo, da morajo načelniki odsekov tekom 8 dni poklicati članstvo na sestanke, na katerih se morajo določiti enotne cene, in kdor se jih ne bo držal, bo kaznovan po gremijskih pravilih. Tudi je bilo sklenjeno, zahtevati odpravo zakona za pobijanje draginje, ki je bil primeren po prevaru, danes pa je anahronizem. Končno se je sklenilo zahtevati od oblasti, da konsumni zadržani, ki prodajajo blago tudi na nečlane, nalagajo davke v enaki meri kot trgovcem.

Ob 23. uri je predsednik zaključil občni zbor.

Šoferji iz Maribora in okolice

so od čistega dobička svoje prireditve meseca februarja darovali za uboge učence osnovnih šol v Krčevini, Pobrežju in Studencih po 100 Din, za kar se jim upravičeno iskreno zahvaljujejo.

Smrtna kosa.

V soboto zvečer je preminul v Mariboru g. Jurij Arnuš, orožniški stražmojster v pokoju, oče »Večernikovega« metteurja g. Otmarja Arnuša. Pogreb bo danes ob 1/4. pop. izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. — V Mlinski ulici je umrla snoči 58 letna zasebnica Terezija Drobnik, danes pa je v Maistrovi ul. 23 preminul v starosti 86 let vpok. feldmaršallajtnant Viktor Skribe. Blag jim spomin, žalujočim naše sožalje! —

Novinarski klub.

Danes, ponedeljek ob 17. uri važna seja kluba v kavarni »Bristol«.

Revizija procesa proti Rudolfu Kovaču.

Na pritožbo Rudolfa Kovača, ki je bil pred poldrugim mesecem pred tukajšnjim okrožnim sodiščem obsojen zaradi poizkušene roparskega umora pri Sv. Lenartu na Pohorju in zaradi roparskega umora v Šobru pri Kamnici, je višje deželno sodišče v Ljubljani odredilo, da se obsodba razveljavi in proces obnovi, in sicer zaradi tega, ker bi bil z ozirom na to, da je mladoleten, moral soditi senat trojice in ne petorice. Nova razprava se bo vršila v kratkem.

Dijaška kuhinja v Mariboru

ima danes, dne 31. marca ob 17. uri v 3. b razredu državnega ženskega učiteljskega svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu poročila odbornikov in volitve novega odbora. Vsi prijatelji revnega dijaštva dobro došli! —

Dvodnevni trsničarski in vinogradniški tečaj

se bo vršil dne 7. in 8. aprila pri banski trtnici in drevesnici v Pekrah pri Mariboru. Prvi dan se bo obravnavalo suho cepljenje, štratičiranje kakor tudi celoletno oskrbovanje cepljenih trt v trtnici, drugi dan planiranje, nakoličenje ter zasajenje novih vinogradov, kakor tudi njih oskrbovanje v prvih letih po saditvi. — Pouk je teoretičen in praktičen: ter traja dnevno od 8.—12. in od 14.—18. ure. Zanimanci se vabijo k obilni udeležbi. —

Krvav obračun med kmečkima fantoma

Iz Št. Ilja v Slovenskih goricah nam poročajo: Včeraj sta se na glavni cesti spoprijela 20letni Rudolf Malek, hlapec pri posestniku Šola v Št. Ilju, in 23-letni Konrad Skelak, posestnikov sin iz Vukovskega dola pri Sv. Jakobu v Slov. g. Tekom prepira, ki se je sukal okrog nekega starega obračuna radi deklet, je Konrad Skelak potegnil pištolo sistema »Frommer« in ustrelil v Rudolfa Maleka. Zadel ga je v glavo nad tilnikom. — Na telefonski poziv orožniške postaje je rešilni oddelek sinoči ob 20. uri odpremil težko ranjenega v mariborsko bolnico. Napadalca Konrada Skelaka pa so aretirali in izročili v zapore okrožnega sodišča. — Pri Maleku je preiskava v pomočjo Röntgena dognala, da ima projekttil v možganih. Danes dopoldne se je počutil razmeroma dobro, vendar je zadeva precej nevarna.

Aretacija tatinskega grešnika.

Včeraj je bil aretiran brezposelni tapestarski pomočnik Anton Lešnik, ki je 22. tm. neki stranki v Čopovi ulici izvalil 12 kg žime v vrednosti par tisoč Din, češ da jo bo očistil, pa jo je prodal drugam za 110 Din. Ker ga sodišče zasleduje tudi radi drugih tatvin, so ga oddali sodišču.

Pri lenivosti črevesja,

bolezni jeter in žolča, odebelelosti in protinu, katarju želodca in črevesja, obolenjih danke odpravi naravna »Franz Josefova« grenčica zastajanja v trebušnih organih hitro in brez bolečin. Dolgoletne izkušnje po bolnišnicah uče, da uravna »Franz Josefova« voda izborna delovna je črevesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. Št. 1

Zahvala.

Vsem br. društvom, narodnemu žensktvu in posameznikom, ki so se me s čestitkami, darili in voščili spomnili ob 25 letnici »Ljubljanskega Zvona« in 20 letnici mojega skromnega dela pri društvu, izrekam svojo najiskrenejšo zahvalo. Izredna in nepričakovana pozornost slovenske javnosti mi je bila v tiho zadovoljenje in v bodrilo za nadaljno pot. — Zorko Prelovec, pevovodja »Ljubljanskega Zvona« in urednik »Zborov«.

Nova pošiljka dežnikov, palic došla. Mila Favai, Slovenska ulica št. 12. — 950

Denarna enota priprostitih narodov

KOVANI IN PAPIRNATI DENAR. — KAMENJE IN ŠKOLJKE. — STEKLENI BISERI, KAKAOVEC, TOBAK IN KOŽE.

Kovani denar je v Evropi znan že iz starih časov, saj so se ga posluževali prav tako Grki kakor Rimljani in vsi poznejši kulturni narodi. Zaradi tega si pod imenom denar predstavljamo tudi mi po večini zlato, srebrno ali nikljasto enoto. Papirnati denar je mnogo mlajšega izvora in si je priboril popolno veljavo šele v poslednjem času. V Albaniji n. pr., ga večina prebivalstva še danes ne priznava in ceni le zlato in srebro. Pri nas je to med svetovno vojno izginilo, ostal je le papir in še sedaj zlatih in srebrnih novcev ni nikjer veliko v prometu. V zgodovini človeštva pa je bilo tudi vse polno drugih predmetov in tvarin, ki so se uporabljali in se deloma še danes uporabljajo kot praveci denar, t. j. kot vrednostno merilo in menjalno sredstvo.

Tako uporabljajo še zdaj na raznih otokih Južnega morja (Palao, Matupi itd.) kot denar kamenje, ki se dobi na otoku Palaoju. Posamezni kosi so različno veliki, najmanjši imajo obliko in velikost palec debelega kroznika, največji pa sličejo v vsem mlinskim kamnom. Že najmanjši drobiž, torej v velikosti debelega kroznika, zadostuje družini, da krije z njim vse svoje potrebe za čas enega meseca in da si nakupi potrebnih živil. Mnogo je med domačini nadutih bogatašev, ki si postavijo pred kočo celo vrsto težkih velikih kamnov tega denarja, ne da bi potrebovali za shrambo blagajno. Prav tam pa imajo še druge vrste denar, školjke. Male bele školjke, ki jih imenujejo domačini »divora«, se preklanjajo in nanizajo na tanke niti iz bambusa. Živila se dobe za niz, ki je dolg nekaj prstov, za nekaj laktov dolg niz se pa že kupi čoln »kanu«.

Mnogim preprostim plemenom je služila prej in služi še sedaj kot denar znana porcelanska poljevka (cypraea moneta). Love jo v ogromnih množinah, razpošiljajo v Indijo, od koder prihaja zopet na malajska otočja in v Afriko. 2400 do 3000 takih poljevčk ima vrednost enega ameriškega dolarja. Da se je poljevka tako razširila kot plačilno sredstvo, tiči v tem, da se da uporabiti tudi kot nakit. Ista okoliščina je dvignila tudi steklene bisere od tega, da služijo kot denar. Taki biseri so prišli po trgovini v afriške pokrajine še preden se je v njih prikazal kak belokožec. Vrednost biserov se je ravnala po njihovi velikosti in obliki, in s tem dejstvom mora raču-

nati vsaka ekspedicija, ki potuje v notranjost afriške celine in stopi v zvezo z zamorskimi plemeni.

Zelo veliko območje je imel nekda v državi vladarjev Inka in tudi preko mej te države v Južni in Srednji Ameriki bob kakaovec, ki se je uporabljal tudi za večja plačila. Osem tisoč takih bobov se je spravilo v poseben mošnjiček in to je veljalo kot enota. Ta »denar« se je pa že v tedanji dobi ponarejal, in sicer na ta način, da se je lupina prerežala, sad vzela iz nje, nadomestil s kakim večjim predmetom in se je končno lupina zopet zalepila. Še dolgo notri v prejšnje stoletje je bil kakaovec v prometu v Nicaragui, kjer je nadomestoval v trgovini na drobno gotov denar. V Južni Ameriki je pa bilo še več rastlinskega denarja. V Virginiji je bil tobak vrednostno merilo za vse stvari, kajti bil je edina rimesa (poslana menica), za katero se je lahko dobilo evropsko blago. Ker so koprnili kolonisti po angleških ženskah, je dovoljevala paroplovna družba možnost željnemu ženskam prost prevoz v Ameriko in je potem dobila od virginškega zakonskega moža 120 do 150 funtov tobaka za stroške, ki jih je imela s prevozom njegove neveste.

V ameriških deželah, kjer so se ločile živali radi kožuhovalne, so plačevali lovci s kožami, s sirovimi kožami, z dragocenimi kožami bobrov, vidler itd. Poznamo pa še danes tudi druge predmete, ki služijo kot denar, tako n. pr. sol v Afriki, stisnjeni ali spečeni čaj v Srednji Aziji, bombaž, tobe (platnene obleke modre barve) i. dr. V Islandiji, kjer je bila v srednjem veku polenovka edino izvozno blago, je bilo natanko določeno, koliko polenovk velja ta ali oni tja pripeljani predmet.

V tekočem letu odpotuje iz Rusije okrog 100 znanstvenih ekspedicij. Centralni geofizični observatorij odpošlje posebno ekspedicijo na Kavkaz, da razišče tamkaj ultravioleto žarke in ozonsko vsebino v gornjih plasteh zraka. Druga ekspedicija pride v okraj Baku, da preiskuje tamkaj razne rudne. Ekspedicija vsenčilišča v Moskvi bo študirala antropološke razmere na Kavkazu, v Sibiriji in v ozemlju Vodjakov, arheologi pa bodo proučevali patrijarhalne življenske oblike severnih narodov Urala in Sibirije. Muzej za orientalsko kulturo odpošlje ekspedicijo v svrhu raziskovanja preprogarstva v Turkestanu, zavod za orientalsko kulturo pa ekspedicijo, ki bo študirala jezik republike Tadžikov.

Franc Jožef in svetovna vojna

Bivši ravnatelj dvornega in državnega arhiva, sekcijski načelnik dr. Schlitter, ki je bil desetletja v najtesnejši zvezi z vodilnimi osebnostmi okolice cesarja Franca Jožefa, je imel te dni na Dunaju zanimivo predavanje v notranji in zunanji politiki starega vladarja. Gradivo za svoje predavanje je zbral večinoma iz težko dostopnih aktov in iz lastnih doživljajev. Franc Jožef, je naglašal predavatelj, se je vedno smatral za nemškega kneza in se zato nikdar ni mogel vživeti v sovraštvo proti Nemčiji. V notranjosti je bil absoluten vladar, ki mu parlament ni nikdar niso bili simpatični. Tudi na svoje diplomate ni dal dosti; ni jim zaupal in je bil vedno mnenja, da je slabo poučen. Pač pa mu je bila silno pri srcu armada, kateri je neomajno zaupal.

Kar se tiče svetovne vojne, je bil Franc Jožef prepričan, da je neizbežna in da bo zanetila vso Evropo. Prorokoval je tudi sam propast habsburške monarhije. Ravno zato je bil že za časa balkanskih vojn za pomirljivo politiko napram Srbiji. Toda ministri so hoteli drugače. Vojno napoved so naravnost izsilili od njega, ker so mu natvezili, da bo vojna lokalizirana. Presenečenje, katero so mu pripravili njegovi generali za njegov rojstni dan z zavzetjem Beograda 1. 1914, ga je pustilo popolnoma hladnega. Svojim generalom namreč ni zaupal in je imel popolnoma prav. Že čez 3 tedne

so jih namreč Srbi zopet pognali čez Savo in Drino. Zato je Franc Jožef že prav kmalu nastopal za nemško vodstvo. Vest o »zmagani« nad Italijo je sprejel s sledečimi besedami: »Počakajmo še!« Že 1. 1916 se je odločil, da sklene mir in je hotel naprositi Wilsona, toda med tem je težko zbolel in končno tudi podlegel boleznim.

Prvi svetniki Severne Amerike

Po poročilih iz Vatikana bo meseca junija osem severoameriških mučnikov proglašeni za svetnike. Gre tu za osem razširjevalcev krščanske vere, ki so jih v sredini 17. stoletja Indijanci na strahovit način umorili in so bili že leta 1925. proglašeni za blažene. Ti mučeniki bodo torej prvi svetniki Severne Amerike. Dosedaj je sploh samo 1 ameriški svetnik, namreč neki Južnoamerikanec iz Lime v republiki Peru.

U spanju padel skozi okno

Iz Stockholma se poroča: Tu se je pripetil nenavaden dogodek. Neki desetletni deček je stopil v spanju na okno in padel potem iz četrtega nadstropja na cesto, kjer je potem mirno spal naprej. V bolnici so naslednjega dne ugotovili, da je na čudežen način dobil samo manjše ogrebotine na rokah in nogah, sicer pa je ostal popolnoma nepoškodovan.

I. S. S. K. Maribor prvak mariborskega okrožja

ISSK MARIBOR: SK RAPID 7:1 (4:0).

ISSK Maribor: Koren II, Pliberšek, Koren I, Iršič, Kirbiš, Prevolnik, Hreščak II, Najzer, Priveršek, Pepček, Starc.

SK Rapid: Herman, Flack, Barlovič, Seifert, Bröckl, Klippstätter, Fučkar, Baumel, Tergletz, Jamšek, Schmidt.

Igrišče SK Rapid. 1000 gledalcev.

Prvenstvena tekma med starima rivaloma je končala z visokim porazom SK Rapida. Rezultat odgovarja popolnoma poteku tekme. Stil, v katerem je »Maribor« premagal nasprotnika, je bil za razred boljši od Rapida. Maribor je svojega nasprotnika skoro vso tekmo potisnil v njegov prostor. Napad je preigral nasprotnika lepo in premišljeno ter ustvaril situacije, v katerih je imela obramba Rapida polne roke dela. Ugajal je zlasti notranji trio Najzer, Priveršek, Pepček s hitrimi akcijami, ki so bile za nasprotnika vedno nevarne. Tudi Starc in Hreščak sta bila vsak čas na mestu. Krilska vrsta je opravila svoje delo jako dobro. Vsak napad Rapida se je ob močnem zidu razbil. Iršič-Kirbiš-Prevolnik so halfi, ki so glavni steber moštva. Obramba Koren I-Pliberšek je sigurno čistila nevarne situacije. Vratar Koren I je bil včeraj naravnost fenomenalen. S hladnokrvnostjo je branil svoje svetišče, za dobljeni gol pa ga ne zadene nikaka krivda (11 m).

Rapid je nastopil v najmočnejši postavi in bi, po postavi sodeč, mogel biti »Mariboru« enakovreden nasprotnik. Do tega pa ni prišlo. Največ krivde na porazu nosi krilska vrsta, ki v nobenem oziru ni bila dorasla finesam napadalne vrste Maribora. Napad je predvedel igro, ki ni bila in ne more biti nikdar koristna. Tergletz je iskal celo tekmo takšno priliko in res se mu je tudi enkrat posrečilo. Tako postopanje seveda tudi vpliva na občinstvo. Krilska vrsta, obramba in vratar so imeli opravka čez glavo. Svojo nalogo so rešili prilično dobro. Z ozirom na izredno dobro igro »Maribora« pa poraza niso mogli zmanjšati.

Kratek potek tekme:

Rapid doseže 8' prvi kot, katerega pa ne izrabl. Slika na igrišču se potem spremeni v prid Maribora. V 9' doseže Starc popolnoma regularen gol z glavo, katerega pa sodnik ne pripozna. V 10' doseže Kirbiš s krasnim prostim strelom vodstvo. Maribor v premoči. V 18' Priveršek starta na žogo, odvrne isto Barloviču in doseže v lepem solo 2. gol. Rapid ripostira, doseže kot, kateri pa ostane neizrabljen. Maribor zopet prevladuje, v 25' zakrivi Flack 11 m, ki jo pa Kirbiš zastrel. Maribor dalje v premoči, doseže v 30' kot, v 32' pa zabije Pepček po kras-

nem preigranju 3. gol. V 37' zviša zopet Pepček na sličen način rezultat na 4:0. V 40' zakrivi Pliberšek 11 m, ki jo pa Rapid tudi zastrel. Rapidu se mudi, v 43' lepa šansa za zboljšanje rezultata, Janžek pa klaverno zastrel. Koren drži krasen prosti strel Barloviča.

Maribor v drugem polčasu malo popusti in se spušča preveč v posamezne boje. Šele v 25' izsili Pepček 5. gol. V 27' doseže Rapid po 11 m častni gol. Maribor potegne, je stolno v premoči in doseže po Najzerju v 38' 6. pol. V 39' pa zabije Pepček zadnji in nedvomno najlepši gol dneva. Menjajoči se napadi so nadalje ostali brez uspeha.

Sodnik g. Deržaj je bil strog in objektiv.

SK Železničar: SK Čakovec 4:4 (2:1).

SK Železničar je včeraj gostoval v Čakovcu. Tekma je ostala po lepi in napeti igri neodločna. Druga garnitura SK Železničarja je igrala z Atletiki v Celju in je bila poražena 5:2 (1:2).

ISSK Maribor rez.: SK Rapid rez. 3:1 (1:1).

Tudi prvenstvena tekma rezerv je doprinesla Mariboru zasluženo zmago. Sodil je gosp. Fišer dobro.

SK Železničar.

Prihodnja seja upravnega odbora bo v sredo dne 2. aprila. Tajnik.

Ostale tekme

Ljubljana: prvenstvene tekme: Hermes-Jadran 4:1 (0:1); Primorje-Svoboda 4:1 (2:0).

Split: Hajduk: Ilirija (Ljubljana) 5:0 (3:0).

Zagreb: prvenstvene tekme: Concordia: Sparta 9:0 (6:0); Gradjanski: Croatia 9:0 (6:0); Železničar: Viktorija 1:1 (1:1); Hašk: Sokol 3:1 (2:0).

Beograd: prvenstvene tekme: Jugoslavija: Grafičar 4:0; Jedinstvo: Busk 0:0 BSK: Soko 4:2.

Gradec: Sportklub: Criceter (Dunaj) 6:2 (3:0).

Dunaj: prvenstvene tekme: Rapid: Wacker 6:1 (4:1); Admira: Sportklub 3:1 (0:1) WAC: FAC 3:2 (0:2).

Praga: Slavia: Vienna (Dunaj) 3:1 (3:1).

Prvenstveno tekmovalje hazene, Zagreb: Concordia: Atena (Ljubljana) 10:4.

Ljubljana: SK Mura: SK Ilirija 14:8 (8:4).

Celje: Sava (Sevnica): SK Celje 6:5 (3:1).

„Grof Zeppelin“ se pripravlja na nov polet

Nemški listi poročajo, da se pripravlja »Grof Zeppelin« na novo potovanje: iz Friedrichshafena preko Seville, Kanarskih in Kapverdskih otokov v Brazilijo. Odtam bi krenil čez Habano v Lakehurst in nazaj v Friedrichshafen. Izlet bi trajal 23 dni in sicer: iz Friedrichshafena 10. maja do Seville 20 do 24 ur. V Seville (Španija) bo ostal en dan, da si bodo mogli potniki ogledati mesto in okolico v avtomobilih Hamburg - Amerika linije. Vožnja iz Seville v južno Ameriko bo trajala 3 ali 4 dni. »Grof Zeppelin« bo letel najprej nad maroško obaljo, nato po možnosti čez Madeiro, Kanarske in Kapverdske otoke, kjer bo odvrgl pošto. V pasatnem področju bo letel čez Atlantik ob otoku Sv. Pavla in Fernando Woranha. Ako vremenske prilike ne bodo neugodne, ne bo Zeppelin pristal v Pernambuku (ob obali Brazilije), ampak bo letel naprej do Rio de Janeira. V brazilski prestolici bo ostal le kratek čas, ter se bo vrnil v Pernambuko (let 20 ur). Tam bodo potniki razmeščeni v hotelih in bodo porabili priliko za razgled okolice. Ob povoljnih vremenskih prilikah je predviden tudi kratek postanek v Habani (na otoku Cuba). Odtam bo krenil Zeppelin proti Floridi ali bo pa obletel zapadno-indijski arhipelag. Iz Habane bi šel polet ob Floridi ali čez Bermudsko otočje, kjer bodo spustili pošto. V Lakehurstu bo ostal kake 3 dni. Iz Lakehur-

sta bi šla vožnja zopet v Seville (nekaj nad 3 dni) in od tam v Friedrichshafen (kakor že rečeno, 20—24 ur).

Ločil se od žene, ker je prelepa

Na Dunaju so imeli te dni zanimiv proces za ločitev zakona. 60-letni profesor je vložil tožbo na ločitev zakona proti svoji 26-letni ženi, s katero je bil poročen leto dni. Kot razlog navaja, da je njegova žena nenavadno lepa, ne zna gospodariti, ne kuha in leta samo za zabavami. Žena je nasproti temu ugotovila, da ji je mož sam zabil kuhanje, češ da to ni za njene nežne ročice. Res, da se rada zabava, a vedno v spremstvu moža. Mož je na to zahteval, da se mu odobri ločeno stanovanje, češ da ne sme žene gledati, ker to vedno vzbuja v njem visoko ljubezensko razburjenje, ona pa je proti njemu ravnodušna in ne trpi njegovih nežnosti. To pa škoduje njegovemu zdravju. Odvetnik žene naproti temu navaja, da lepota žene ne more biti razlog za ločitev zakona. Žena z možem ni neljubezniva, a njegove nežnosti so pretirane in trpe pod njimi njeni živci. Tako da je shujšala že za 10 kil. Zato tudi žena zahteva ločeno stanovanje. Sodišče je zakon ločilo sporazumno in mora mož ženi plačevati mesečno alimentacijo.

Spomnite se CMD

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

60

Papež je bil vstal. Njegovo obličje, obrobljeno z belimi lasmi, se je zdelo v tem trenutku resnično vzvišeno. Njegove drhteče besede, polne veličastne žalosti, so pretresle celo Machiavellija.

»Rafael,« je dejal svečano, »dragi sinko moj, vi veste, zakaj sem vas ljubil med tolikim številom umetnikov, ki so prihajali v Rim... Če ste imeli sploh kdaj kaj ljubezni do mene, se sklicujem do vašega srca... Poslušajte me z mirnostjo kristjana in krepkega človeka...«

»Govorite,« je zamrmral Sanzio z ugaslim glasom in prebledel kakor kip.

»Precej daleč moram poseči nazaj... Da, demon strastnega poželenja me je izkušal nekega dne... Da, podlegel sem... S kolikimi solzami in molitvami sem odkupil svoj greh, to vé Bog sam, kajti jaz se več ne spominjam — toliko sem jokal, toliko sem molil!... Ko je grofica Alma postala mati, je bilo pisano v knjigi usode, da se mora izpolniti gorje te nesrečnice: njen mož, grof Alma, je prejel vest o prešestvu... In takrat je v svojem brezumnem strahu izpostavila otroka!... Koliko sem pretrpel zaradi tega!... Oh, niti za celo cesarstvo ne bi hotel iznova živeti takih minut!...«

Papež je za hip premolknil, kakor da bi ga dušila burna čustva. Tato je nadaljeval:

»Oddaleč sem čul nad otrokom, ki se ga je bila Maga usmili. Gorje! Še nekdo drugi je bedel in kahal v temi svoje strašno maščevanje; ta človek je bil grof Alma! Vse njegovo sovraštvo do mene se je bilo obrnilo proti nedolžnemu detetu... Ah, pred tem sovraštvom sem trepetal!... Pomiril sem se šele takrat, ko sem zadobil prepričanje, da grof ne vé, kje se otrok nahaja... Da bi jo odslej rešil vsakega maščevanja, sem sklenil pustiti Rosito pri Magi, ki jo je vzgojila kakor revno dekle iz preprostega naroda... In leta in leta sem hranil v srcu nado, da se mi jo posreči oteti...«

»Draga moja Rosita! je zamrmral Sanzio goreče. Nekega dne — o, dan veselja in sreče! — sem izvedel, da jo ljubi mladenič, vreden, da ljubi tudi ona njega. Tega mladeniča sem povabil k sebi. In izkazoval sem mu svoje prijateljstvo, za katero sem se izgovarjal na svojo ljubezen do krasnih slik... ali ni res, Rafael Sanzio?«

»Res je, sveti Oče...«

»Pa čas je potekal... In jaz sem upal, da je grof Alma pozabil svoje sovraštvo... Gorje!... Nebo ni dopustilo tega čudeža... Zadelo me je kakor blisk iz vedrega neba... Zaznal sem, da je grof našel otrokovo sled... Nemudoma sem obvestil Mago...«

»Ah, zdaj razumem vse!« je vzkliknil Rafael. »To je bilo takrat, ko me je Maga rotila, naj pospešim svojo poroko in bežim v Firence...«

»Da!« je pritrdil papež in zaprl oči, da ne bi izdal svojega veselja. »Jaz sam sem ji bil sporočil ta nasvet... to prošnjo... Gorje, gorje!... Še tisti večer, ko se je imela vršiti poroka, sem izvedel, da je grof

nastavil svoje ljudi, ki naj bi ugrabili nesrečno dekle... Sklenil sem nemudoma storiti svoje korake... Najstrožja tajnost je bila neizogibna... Sanzia nisem mogel obvestiti, ne da bi bil primoran priznati svoj greh, ki sem ga upal nesti s seboj v grob... Dal sem sam ugrabiti svojega otroka!... Moj namen je bil, da bi jo velel privedi semkaj... odtod bi jo dal spremiti v Firence, in naposled bi obvestil vas, Rafael, s pomočjo svojega policijskega poveljnika, kakor da nisem imel sam niti najmanjšega posla v vsej zadevi... In tega se pač spominjate, da vam je takrat, ko ste prišli k meni, marki de Roccasanta obljubil najti vašo mlado ženo...«

»Res je, sveti Oče!«

»Kajti on je vedel vse to! Policijskemu poveljniku človek lahko zaupa takšne skrivnosti... Torej, Roccasanta, ki je bil izmisli ugrabljanje, Roccasanta, ki je dal odvesti mojo hčer v to vilo, pod nadzorstvom častitljive in pobožne dame — isti Roccasanta vas je imel tudi obvestiti, kakor hitro bi bila revica v Firenci na varnem... A zdaj, Rafael, moram zbrati ves svoj pogum, da nadaljujem...«

»Oh, trepet me obhaja od vaših besed... Strah me je, sveti Oče... strah me je, sveti Oče... strah me je!«

»Kakor hitro sem se mogel odpraviti iz Rima, sem se napotil v Tivoli,« je nadaljeval papež in zavzdihnil. »Dospel sem... in sem poizkušal pomiriti svoje dete, da si mu nisem imel poguma povedati resnice... Strašna reč! Videl sem jo bledeti in ginevati od ure do ure... Kaj se je bilo zgodilo? Strašna nesreča, sinko moj!... Ali morda — strašno hudodelstvo!...«

Rafael je prebledel kakor mrlič. Hripav stek se mu je izvil iz prsi:

»Rosita!... Rosita!...« je vzkliknil.

Več ni mogel reči. Onesveščen je padel vznok. Machiavelli ga je prestregel v naročje, a Ragastens mu je hitel močiti senci s svežo vodo, da bi ga oživil.

»Smrt božja, gospod!« je dejal, »vi mučite tega otroka! Ali ga hočete umoriti?...«

Ni si pa upal dodati:

»Kakor ste nemara umorili njegovo mlado ženo!...«

Papež je dvigal oči v nebo, podoben mučeniku, ki ima trdno voljo izprazniti kelih trpljenja do dna.

»Ničesar ne bom več povedal, če je treba tako,« je zamrmral potro.

Rafaelu se je vračala zavest. In njegovo ihtenje je nekaj minut mučno prekinjalo tišino.

»Ah,« je ječal nesrečni mladenič, »vse hočem vedeti... vse hočem vedeti!... Resnico... sveti Oče, za božjo voljo, povejte vso resnico!«

»Ako sam hočeš... Rafael, sinko moj, naj bo!... Strašna, grozna resnica je... da so nekaj ur pred tvojo poroko dali moji hčeri strupa!...«

»Groza!... O!... Groza!... To ni mogoče!...«

»Neka ženska... satan v človeški podobi... podkupljena od grofa Alma!... Rosita sama je povedala nekaj minut mučno prekinjalo tišino.

»Ah,« je ječal nesrečni mladenič, »vse hočem vedeti... vse hočem vedeti!... Resnico... sveti Oče, za božjo voljo, povejte vso resnico!«

»Ako sam hočeš... Rafael, sinko moj, naj bo!... Strašna, grozna resnica je... da so nekaj ur pred tvojo poroko dali moji hčeri strupa!...«

»Groza!... O!... Groza!... To ni mogoče!...«

»Neka ženska... satan v človeški podobi... podkupljena od grofa Alma!... Rosita sama je povedala zdravnikom vse to!... Vsega se je spominjala, revica uboga!... Toda bilo je prekasno!... Ah, jaz nesrečni oče! Proklet moram biti, da je nebo dovolilo usodi ta strašni udarec!... Vsa zdravila so bila brez uspeha! Noben protistrup ni pomagal!... Povem ti, prekrasno je bilo!... Ah moja hči, moja hči!...«

In papež se je zrušil na posteljo, glavo skrito med dlani, ter se razjokal, kakor da ga je premagala bolečina, ki jo je doslej zadrževal.

Rafael zdaj ni več plakal... Njegove preplašene oči so blodile od papeža do Machiavellija, pa se niso mogle ustaviti nikjer. Samo mrmral je:

»Mrtvaški zvon!... Kako strašno poje ta mrtvaški zvon!... Ali slišite... Rositi poje!«

Naenkrat pa je vstal in dejal z brezumnim glasom:

»Hočem jo videti!«

Borgia je dvignil glavo. Vstal je in prijem Sanzia za roko:

»Pojdi z mano, sinko... da jo objokujeva skupaj... Pojdiva tudi vidva, gospoda...«

Potegnil je Rafaela s seboj ter stopil naglo proti vratom...

»Počakajte malo!« je dejal Ragastens mrzlo in mu zastavil pot.

»Kaj hočete, gospod?... Ali hočete braniti temu siromaku, da še enkrat vidi angela, ki ga je ljubil... še enkrat, vreden se vrne v nebo?...«

»Hočem samo to,« je odgovoril Ragastens, »da se ne vrnem v ječe Svetoangelskega gradu! In moj namen je, da tudi temu siromaku, kakor ga imenujete po pravici, preprečim tisto pot.«

»Popolnoma se soglašam s teboj,« je mrzlo dodal Machiavelli.

»Gospoda... vajin sum... po tej moji mučni izpovedi...«

»To ni sum, gospod: to je sama gola previdnost!«

»Prijetelja!« je zamrmral Sanzio... »Rositim oče je!... Milost zanj... in zame!«

Ragastens si je nestrno vihal brke. Namignil je Machiavelliju, ki mu je molče pritrdil.

»Rafael,« je dejal Ragastens nato, »saj razumeva in spoštuje vašo neizmerno bol ter jo deliva z vami... Verjetno se nama zdi vse kar je povedala neogva Svetost... Toda vidi se nama tudi, da najvišji Pastir ni sovražnik maščevanja. Prišli smo semkaj, da bi prisilili svetega Očeta, da nam vrne Rosito... Izkazalo se je, da je bila njegova hči! Izkazalo se je, da smo se motili o blagih namenih njegove Svetosti. Izkazalo se je vrhu tega, da je naš korak odveč... kajti... strašna nesreča se je zgodila... Toda enako gotovo je, da smo kruto razžalili svetega Očeta in da bomo v petih minutah vsi trije v kaki podzemeljski ječi... Torej, kakor sem rekel, jaz hočem biti oprezen... Idimo, Machiavelli!...«

Machiavelli je prijel Sanzia za roko:

»Pojdiva, prijatelj!...«

»Ah, pusti me... Hodi sam, če hočeš!« je zajecjal mladi slikar.

»Rafael! Ali nas res hočeš pritiirati v pogin?«

Sanzio je brezumno pogledal Ragastensa in Machiavellija. Bolest ga je bila storila slabotnega kakor otroka, odzvela mu vso odločnost in ga navdala z eno trmasto mislijo: da hoče videti Rosito.

Zadnje Machiavellijeve besede pa so ga silno pretresle: izpustil je roko starega Borgia. Machiavelli je porabil ta trenotek bolne neodločnosti. Odprl je vrata, izmuznil se na prosto in naglo potegnil s seboj prijatelja, ki se je dal brez upora odvesti. Zdal se je Ragastens obrnil k papežu.

Otroški voziček,
dobro ohranjen, prodam. Kralj Matja-
ževa ul. 1, Studenci. 925

Kolje
za vinograde, opore za drevesca in
vrtnice nudi Mariborska lesna indu-
strija, Koroška cesta 46. 927

Radi odhoda k vojakom
prodam dobro ohranjen gramofon
(kovček) z 20 ploščami za Din 700. —
Naslov v upravi lista. 948

Mehlovano sobo,
separirano iščem za takoj. Ponudbe na
upravo »Večernika« pod »Stalno«. 949

Sobo-in črkoslikanje
izvršuje po ceni, hitro in okusno Fra-
njo Ambrožič. Grajska ul. 2. 2281

Lepo solčno sobo
oddam. Sodna ulica 30 I. 947

Pristna domača hrana,
na željo tudi dijetna kuhinja, tudi z za-
juterkom namesto ukinjene Brezalko-
holne restavracije (Ana Ljubi), sedaj
Koroška cesta 17 (vhod tudi Vojašniški
trg 5). Hrana za abonente Din 12.50, z
zajuterkom Din 15.50. 946

Oddam prazno sobo
z verando. Naslov v upravi lista. 945

Najboljši

in najcenejši nakup
nogavic, rokavic, pe-
rila ter vseh modnih
in šiviljskih potrebščin

Modna trgovina

ANTON PAŠ

Maribor, Slovenska ul. 4

Vpoštevajte, da dobite
sadna drevesca

ltd., zanesljive vrste in prvovrstne kakovosti
samo pri

Veliki drevesnici Josip

Maribor, Tržaška c. 64, telef. 2301

Vse po zmerani ceni Zahtevajte cenik

Brez posebnega obvestila.

Po dolgi, mučni bolezni, nam je bil v soboto ob 1/18. uri od-
poklican v večnost naš ljubljani in nenadomestljivi oče itd., gospod

Jurij Arnuš

orožn. stražm. v. p.

Zemske ostanke našega dragega ponesemo k večnemu počitku
v ponedeljek, ob 1/16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča
na Pobrežju.

MARIBOR, dne 29. marca 1930,

Maks, Otmar, Zinka in Hilda, otroci.

Dr. Kern

Prva pomoč
ponesrečenim živalim

knjiga polna ilustracij. Važna
za kmetovalce in živinorejce.

Cena Din 34.— s poštnino Din 36.—.

Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadruge, Maribor

Aleksandrova cesta 13